

เครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนต้นแบบในองค์กรชุมชนตำบลไร่ชิง
อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*

The Network of Development of Being the City Prototype Community in the
Community Organization of Raiking Sub-District, Sampran District,
Nakorn Pathom Province

พัชรารวลัย ศุภภา
Patcharawalai Suppa

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.
Email: doremeuram@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนต้นแบบในองค์กรชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นการบริหารชุมชนท้องถิ่นขนาดใหญ่ สภาพพื้นที่ของตำบลไร่ชิง มีสภาพพื้นที่ราบลุ่มมีที่ดินอุดมสมบูรณ์ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านและมีลำคลองหลายสาย จึงเหมาะสมแก่การประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม เดิมประชากรส่วนใหญ่ใช้พื้นที่เกษตร เช่น สวนผลไม้ สวนผัก ต่อมาเมื่อมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาในด้านต่างๆ สู่ความเป็นชุมชนเมืองโดยการร่วมกันพัฒนาทั้งจากทางภาครัฐ ภาคเอกชน และสถาบันทางสังคมอื่นๆ เป็นเครือข่ายพหุภาคีร่วมกันพัฒนาชุมชนตำบลไร่ชิง โดยการใช้วัดเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา การพัฒนาอย่างต่อเนื่องจากชุมชนชนบทที่มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักก้าวไปสู่ความเปลี่ยนแปลงที่เป็นชุมชนเมือง โดยการมีส่วนร่วมจากองค์กรต่างๆ จนเกิดเป็นเครือข่ายเกิดขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนร่วมกัน โดยอาศัยทุนพลังท้องถิ่นคือ ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ทุนทางสังคม และวัฒนธรรม ทุนทางความรู้ และทุนทางเศรษฐกิจ ที่มีอยู่ในชุมชน จึงทำให้เกิดการพัฒนาที่เปลี่ยนแปลงจากชุมชนชนบทสู่ความเป็นชุมชนเมือง โดยความร่วมมือของทุกๆ ฝ่ายในตำบลไร่ชิง

คำสำคัญ: เครือข่ายการพัฒนา; ความเป็นเมือง; ชุมชนต้นแบบ

* ปรับปรุงจากการประชุมวิชาการระดับชาติ MCU Congress II 2561

Abstract

This article has the objective in order to study the network of the development of being the city of the prototype community in the community organization of Raiking Sub-District, Sampran District, Nakorn Pathom Province is the management of the large local community. This is consist of 17 villages, 28 communities. This has the total population for 24,866 persons by this has separated to be men for 11,794 persons, women for 14,982 persons. The condition of the area of Raiking Sub District, has the condition of the lowland area that has the abundant land. This has Ta Jeen river to flow pass and this has many canals. This will be suitable for doing the career in the agriculture. Previously, most of the population will use the agricultural area such as, the fruit garden, the vegetable garden. Later, when this has the economic expansion and the decentralization to the local area. This will make to create the change and the development in other sides of being the city community by the cooperation to develop from both the government sector, the private sector and other social institutions that are the multiply network together with the development of the community of Raiking Sub-District. By the use of the temple to be the center of the development. This has the change and the development in other many sides that are the benefit for the community and the general people such as, Mettapracharak hospital, Watraikingsoonthornuthit school, Watraikingwithhaya school, Raiking municipality, Teacher development institute etc. And in the part of the Raiking community, this has the evolution, the continuous development from the countryside community that has the agricultural career to be the principle to step forward to the change that is the city community. By this has the participation from other organizations until this has created to be the network. This is happened in order to develop the community together by this will live the capital of the local power that is the capital in the natural resource and the environment, the capital in the society and the culture, the capital in the knowledge and the capital in the economy that are available in the community. This will make to create the development that is changed from the countryside community to be the city community by the cooperation of every department in Raiking Sub-District.

Keywords: Network of Development; Being the City; Prototype Community

บทนำ

ประเทศไทยได้เริ่มปรับตัวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากชนบทสู่เมือง แต่การจัดการพื้นที่ ที่แยกส่วนการพัฒนาชนบทและเมืองออกจากกัน ทำให้ขาดความเชื่อมโยงทั้งด้านนโยบายและการปฏิบัติ ผนวกกับนโยบายการบริหารแบบรวมศูนย์ที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและท้องถิ่น ได้ส่งผลให้เศรษฐกิจภาคเมืองมีการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลกมากกว่า โดยที่การพัฒนาแยกห่างจากพื้นที่ชนบทก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทมากขึ้น ทั้งในด้านการกระจายรายได้ และการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตลอดจนคุณภาพและการกระจายบริการทางสังคม โดยการเติบโตของเมืองไม่ได้มีส่วนสนับสนุนการพัฒนาชนบทเท่าที่ควร ก่อให้เกิดความไม่สมดุลของการพัฒนา และไม่สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมีการพึ่งตนเองได้น้อยลง สภาวะการณดังกล่าวทำให้ภาคชนบทเจริญเติบโตไม่เท่าเทียมกัน และเกิดภาวะความยากจนและความล้าหลังทั้งยังขาดความเชื่อมโยงกับระบบเมืองและโลกภายนอก ขณะที่ภาคการเกษตรซึ่งเป็นฐานการผลิตที่สำคัญ มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ขาดการอนุรักษ์ฟื้นฟู และเสื่อมโทรมลง ประกอบกับแรงจูงใจจากรายได้นอกภาคเกษตรมากกว่า ทำให้คนชนบทต้องอพยพย้ายถิ่นเพื่อแสวงหาโอกาสที่ดีขึ้นในการประกอบอาชีพในเมือง ส่งผลให้ที่ดินเพื่อการเกษตรถูกละทิ้ง ขณะที่การขยายตัวอย่างไร้ทิศทางของพื้นที่เมือง โดยไม่มีระบบผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม นำไปสู่ความเสื่อมโทรมของสภาวะสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนทั้งในเมืองและชนบท (ณัฐนรี ศรีทอง, 2552)

จึงมีความจำเป็นต้องปรับกระบวนการพัฒนาระบบการพัฒนาเชิงพื้นที่ให้เหมาะสม เพื่อสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาชนบทและเมืองให้มีบทบาทส่งเสริมและสนับสนุนกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยให้ชนบทยังคงบทบาทเป็นฐานการผลิตทางการเกษตรที่สำคัญของประเทศ ขณะที่เมืองช่วยสนับสนุนในการเป็นแหล่งตลาดและการบริโภค รวมทั้งแหล่งจ้างงานที่ส่งทอดความเจริญสู่พื้นที่ชนบท ขณะเดียวกันมีความเข้มแข็งของชุมชนและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นทุนทางสังคมที่สำคัญ ช่วยสร้างโอกาสที่จะเกื้อหนุนพลังการพัฒนาเพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560) จึงได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์การจัดการเชิงพื้นที่ในมิติใหม่ที่มุ่งปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองให้เข้าสู่สมดุลและยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ประสานเชื่อมโยงชนบทและเมืองอย่างเกื้อกูลกันและกัน นำไปสู่เป้าหมายระยะยาวในการกระจายโอกาสการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นให้เท่าเทียมกันตามศักยภาพในทุกพื้นที่ โดยจะดำเนินการตามหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่ยึดคนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนารายได้ กระบวนการมีส่วนร่วม ที่อาศัยความเข้มแข็งของชุมชนฐานรากทั้งในชนบทและเมืองเป็นพื้นฐาน ให้คนส่วนใหญ่ของประเทศมีพลังเพิ่มขีดความสามารถด้วยตนเอง และพึ่งตนเองได้ รวมทั้งใช้ทุนทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันอย่างรอบคอบ ระมัดระวังและมีประสิทธิภาพ สร้างเศรษฐกิจพออยู่พอกินเป็นภูมิคุ้มกันเบื้องต้น ขณะเดียวกันมีการเชื่อมโยงเศรษฐกิจชนบทและเมืองที่ผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นโดยลำดับ ภายใต้ความมีเหตุผลและเกื้อกูล

กัน ควบคู่กับการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็ง สามารถรองรับการกระจายภารกิจด้านการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสนับสนุนกระบวนการสร้างเครือข่ายชุมชน และประชาสังคมในการร่วมสร้างความเป็นธรรมแก่คนทุกระดับในสังคม โดยเฉพาะคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในระยะยาว (สรรเสริญ วงศ์ชุ่ม, 2554)

การกำหนดให้ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” เป็นเรื่องที่ปรับวิธีคิดให้มีการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ทั้งนี้การพัฒนาแบบยั่งยืนจะต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาเพื่อเพิ่มศักยภาพของคนบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองได้ อันจะนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของคนในสังคม (ประเวศ วะสี, 2541) การพัฒนาโดยอาศัยพลังของกลุ่ม เป็นการดึงพลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็นการสร้างทางเลือกใหม่ พื้นฟูความสัมพันธ์อันดีที่มีต่อกันของประชาชน ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัย เกื้อกูลกันในชุมชน เพราะการรวมกลุ่มของประชาชนเป็นลักษณะการจัดประสบการณ์ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้เกิดการเรียนรู้การทำงานซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดผลดีต่างๆ เช่น เกิดการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาาร่วมกันได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์วิเคราะห์ปัญหา เสริมสร้างกำลังใจให้แก่กัน ตลอดจนได้รับการเสริมสร้างความรู้ในเรื่องที่สนใจร่วมกันจนเกิดกระบวนการเชื่อมโยงอย่างเป็นเครือข่ายและขยายออกไป เช่น กลุ่มเกษตร กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของชุมชนในการแก้ไขปัญหา เช่นเดียวกับการพัฒนาชุมชนจะไม่เกิดความชัดเจนได้ถ้าไม่มีความร่วมมือของประชาชน การพัฒนาเครือข่ายจึงเป็นกลไกหลักที่สำคัญประการหนึ่งของการรวมตัวในชุมชน คือการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชน การทำงานของเครือข่ายเป็นรูปแบบของการประสานงานบุคคล หรือองค์กรที่อยู่ในชุมชนกับภายนอกชุมชน มีการสร้างเป้าหมาย ใช้สติปัญญา ความสามารถ และทรัพยากรในการทำงานด้วยกันของสมาชิกในชุมชน เมื่อทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะช่วยเกิดความร่วมมือกัน ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าการพัฒนาเครือข่ายในชุมชนมีบทบาทที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาชุมชนทุกด้านทั้งทางตรงและทางอ้อม (เกษฎา ผาทอง, 2559)

ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนต้นแบบในองค์กรชุมชนตำบลไร่ขิง อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยมุ่งค้นหาลักษณะการทำงานเป็นเครือข่ายการมีส่วนร่วม ที่มีการประสานความร่วมมือภายใต้ปัจจัยที่เอื้อเพื่อและเงื่อนไขของพลังท้องถิ่น ตลอดจนค้นหาบทบาทที่เหมาะสมของแต่ละภาคส่วนในการมีส่วนร่วมเพื่อนำไปสู่การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชุมชนให้สามารถคงศักยภาพความยั่งยืนต่อไป รวมทั้งกระตุ้นให้ชุมชนมีความสนใจและมีแนวทางการดำเนินการให้เกิดความร่วมมือเป็นเครือข่ายในการพัฒนา คือการวางแผนและร่วมมีบทบาทในการค้นหาแนวทางกลวิธีในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม อันจะเอื้อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างพลังของชุมชน อย่างยั่งยืนและยังเป็นตัวอย่างให้กับชุมชนหลายๆ แห่งในสังคมไทย

เครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนในตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

รูปแบบการขยายตัวของเมืองเป็นผลมาจากกระบวนการกลายเป็นเมืองที่น่าปัจจัยทางด้านสังคม และเศรษฐกิจมาพิจารณา ทั้งนี้การขยายตัวของเมืองอันเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของประชากร ความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของเมืองที่เกิดขึ้นเป็นผลทำให้เกิดความต้องการพื้นที่เพื่อรองรับการประกอบกิจกรรมต่างๆ ของประชากรในเมืองมากขึ้น การจัดการ การใช้ที่ดินภายในเมืองให้เกิดความเหมาะสม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเมืองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมือง นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันขอบข่ายการดำเนินงานได้ถูกบูรณาการให้เข้ากับบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป หลักการและวิถีชีวิตการปฏิบัติได้มีการขยายขอบเขตไปสู่การดำเนินการในมิติต่างๆ เพิ่มขึ้น ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจชุมชน ทรัพยากรชุมชน และการบริหารจัดการชุมชน เพื่อพัฒนาหลักคุณภาพชีวิต เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันมีความซับซ้อนทางสังคมวิถีชีวิตมากขึ้น มีการแสวงหาความพึงพอใจที่เป็นลักษณะเฉพาะเพื่อตอบสนองความต้องการของตน และกลุ่มบุคคล จากความหลากหลาย และความต้องการทางสังคมดังที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การพัฒนาสังคมสมควรที่จะมีรูปแบบการสร้างเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเปลี่ยนแปลงพัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคม ดังกล่าว จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับการพัฒนาสังคมชนบทสู่ชุมชนเมืองให้มีการก้าวหน้าเท่าเทียมกัน ต่อไป

(1) ด้านสังคม จะเห็นได้ว่าชุมชนไร่ชิงได้มีการพัฒนาจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมืองโดยเป็นการพัฒนาจากกระบวนการทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมโดยจากการขยายตัวของสังคมในชุมชน มีการให้ความสำคัญในด้านสังคมส่วนรวม โดยมีการเข้าไปเก็บข้อมูล และทำประชาพิจารณ์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชน จึงเกิดการมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของประชาชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม มีทั้งประชาชนในชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งวัดเอง ก็เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไร่ชิง อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเกิดเป็นเครือข่ายก็เพราะว่าชุมชนไร่ชิงนี้เป็นชุมชนที่มีวัดเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะเป็นงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะมีการจัดกิจกรรมนั้น ๆ ภายในวัด สิ่งหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนกระทำในกิจกรรมต่างๆ ก็คือหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ องค์ความรู้ วัสดุสิ่งของ หรือแม้แต่บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ กลุ่มผู้นำชุมชนและประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งมากที่สุดคือ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งหมายถึงเทศบาลเมืองไร่ชิงพัฒนาชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีการสร้างกลุ่มอาสาสมัครภายในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเอง มีการส่งเสริมการศึกษาด้วยการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กนักเรียนที่ยากจน มีการป้องกันยาเสพติด และเด็กติดเกมส่งเสริมการกีฬาและการออกกำลังกาย เพื่อสร้างความพร้อมของชุมชนชนบทสู่ความเป็นชุมชนเมือง

(2) ด้านเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนไร่ชิงมีการปรับตัวจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง เมื่อความเป็นเมืองเข้ามาสู่ชุมชน สภาพเศรษฐกิจในชุมชนก็มีการเปลี่ยนแปลง เริ่มมีการจัดตั้งกองทุนชุมชน สร้างตลาดนัด

ชุมชน และทางเทศบาลมีการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน เพราะนอกจากประชาชนจะมีรายได้จากอาชีพหลักแล้วยังมีรายได้จากอาชีพเสริมต่างๆ ในปัจจุบัน ชาวราชการ หรือประชาชนทั่วไปบางคน ในชุมชน ได้ใช้เวลาช่วงวันหยุดประกอบอาชีพเสริมทางการเกษตร เช่น การทำสวนส้มโอ สวนผลไม้ต่างๆ ปลูกข้าวไร่แบบเกษตรอินทรีย์ ขายในตลาดชุมชน เป็นต้น บางพื้นที่ในชุมชนก็มีการปลูกพืชผักสวนครัวไว้จำหน่าย และบริโภคเอง เช่น พริก ชะอม ถั่วฝักยาว เป็นต้น เพื่อไม่ปล่อยให้พื้นที่เปล่าประโยชน์ สามารถช่วยสร้างรายได้ และลดภาระค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้อีกทางหนึ่ง ส่วนทางด้านวัดไร่ขิงนั้น ก็มีการสร้างร้านค้าไว้บริเวณหลังวัด เพื่อให้ประชาชนในได้นำผลผลิตในชุมชนออกมาวางขาย ทางเทศบาลเมืองไร่ขิงพร้อมทั้งประธานชุมชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชน รวมทั้งภาคเอกชน ได้มีการร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนไร่ขิงเพื่อกระตุ้นให้เศรษฐกิจในชุมชนมีการตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา และทางหน่วยงานของภาครัฐยังเข้ามาให้ความรู้ในการประกอบที่เหมาะสมแก่ท้องถิ่น จึงทำให้เกิดกลุ่มอาชีพเสริมต่างๆ เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน และผลิตภัณฑ์แปรรูปทางการเกษตร เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาลัการะหลวงพ่อวัดไร่ขิง

(3) ด้านทรัพยากรชุมชน การขยายตัวของชุมชนไร่ขิงมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีประชาชนจากถิ่นอื่นเข้ามาทำงานหรือเข้ามาหาผลประโยชน์ในชุมชน มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน จึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาจัดการวางแผนการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะทรัพยากรชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่ของชุมชน คนในชุมชนต่างก็ต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการและความอยู่รอดของชุมชน และนอกจากการใช้ประโยชน์แล้วในอีกด้านหนึ่งชุมชนก็ต้องร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพยากรไม่ให้ถูกทำลายด้วยเช่นกัน ดังนั้น การที่ชุมชน ซึ่งดำรงชีพด้วยการพึ่งพาอาศัยทรัพยากรชุมชนร่วมกัน โดยการอาศัยอำนาจทางกฎหมาย และจิตสำนึกที่ดีของประชาชนในชุมชนร่วมมือกันบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน โดยเห็นความสำคัญของการจัดการทรัพยากร สร้างข้อตกลง กติกา และการปฏิบัติร่วมกันในการจัดการทรัพยากรชุมชน รูปธรรมที่เห็นได้ชัดจากการนำสิทธิชุมชนมาใช้เพื่อสร้างประโยชน์สุขของชุมชน และการจัดการทรัพยากรชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งทางระบบนิเวศ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสร้างความเป็นธรรมในชุมชน โดยมีองค์กรต่างๆ ของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชนให้เป็นไปตามความต้องการร่วมกันของชุมชน ซึ่งชุมชนอาศัยอำนาจตามสิทธิทางกฎหมายในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน แต่ทั้งนี้สิทธิชุมชนก็ต้องได้รับการยอมรับ และคนในสังคมให้ความสำคัญด้วยเช่นกัน จึงจะทำให้สิทธิชุมชนสามารถสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและประเทศชาติได้อย่างแท้จริง ในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชนสิ่งหนึ่งที่สำคัญยิ่งนั้น คือการดูแลรักษาทรัพยากรชุมชนให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน ให้สามารถดำรงอยู่สืบต่อไป

(4) ด้านการบริหารจัดการชุมชน ชุมชนไร่ขิงได้มีการบริหารจัดการชุมชนโดยการกระจายอำนาจชุมชนโดยมีการจัดตั้งผู้นำชุมชน เพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการถ่ายโอนภารกิจ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินการ มีการแบ่งงานกันภายในชุมชนโดยมีเทศบาลเมืองไร่ขิงเป็นผู้ขับเคลื่อน จัดตั้งศูนย์กลางการให้ข่าวสารแก่ประชาชน เพิ่มมากขึ้น โดยจากเดิมมีแค่

ที่เทศบาล จัดทำหอกระจายข่าวเสียงตามสาย เพื่อสะดวกต่อการรับรู้ข่าวสาร และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมร่วมกับโครงการต่างๆ ในชุมชนมากขึ้น ส่วนทางด้านของวัดก็เป็นอีกสถานที่หนึ่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในชุมชน เพราะวัดที่จุดศูนย์รวมของประชาชน คือวัดเป็นสถานที่จัดงานกิจกรรมต่างๆ เช่น งานวันสงกรานต์ งานวันเข้าพรรษา ออกพรรษา งานวันพืชมงคล งานวันแม่ โดยทางเทศบาลเมืองไผ่ซาง จะมาทำการจัดกิจกรรมร่วมกับวัด

องค์กร และประชาชนในชุมชนเมืองไผ่ซางเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไผ่ซาง สู่ความเป็นเมือง

การมีส่วนร่วมของประชาชนคือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน พัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญร่วมกับวิทยากรที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่แท้จริง จึงหมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้ทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมและการตัดสินใจต่างๆเกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันกลยุทธการประชาสัมพันธ์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นแนวความคิดใหม่ที่มีรากฐานมาจากแนวคิดของระบอบประชาธิปไตย เป็นกระแสของความคิดที่ทำให้ผู้คนในสังคมตระหนักดีว่า การดำเนินกิจการใดๆ ก็ตาม ผู้ที่ได้รับผลกระทบและมีส่วนได้เสียควรเป็นผู้มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะความคิด การปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในยุคปัจจุบันจึงต้องประยุกต์แนวคิดให้ตอบรับกับแนวคิดประชาธิปไตย โดยต้องสร้างกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนอันเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงาน และเป็นส่วนสำคัญของแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนกลุ่มที่มีส่วนได้เสียและได้รับผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ดังนั้น การพัฒนาจึงเริ่มจากความต้องการของชุมชนแทนความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ การที่ประชาชนภายในพื้นที่มีการรวมกลุ่มในรูปของประชาคมหรือชุมชน ซึ่งเป็นแนวคิดที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนและสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ให้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหาซึ่งการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีความร่วมมือทำพร้อมๆ กันในทุกระดับ ต้องระดมทุกองค์ประกอบในสังคม โดยเฉพาะชุมชน เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง จึงสอดคล้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไผ่ซางสู่ความเป็นเมือง ดังนี้

(1) การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมตัดสินใจ ในปัจจุบันนี้ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมไม่ว่าจะเป็นงานต่างๆ ของเทศบาลเมืองไผ่ซาง ทางเทศบาลเมือง ไผ่ซางนั้นได้เปิดโอกาสเต็มที่เกี่ยวกับการเสนอปัญหา ความต้องการต่างๆ แต่ในการประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารนั้น ยังขาดการชัดเจน บางคนก็ไม่ได้รับรู้ข่าวสาร แต่บางคนก็รับรู้แต่ไม่ให้ความร่วมมือ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทุกสังคม เพราะฉะนั้นเทศบาลเมืองไผ่ซาง จึงปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนเกิดความสามัคคีกัน โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ การจัดประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารการจัดทำแผน การประชาคมหมู่บ้าน เชิญชวนให้มาร่วมประชาคมเสนอ

ความคิด ตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของทางเทศบาลเมืองไผ่ซาง ปัญหาในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือ ให้ความร่วมมือน้อย สุดท้ายโครงการที่ออกมาจะไม่ตรงต่อความต้องการของประชาชน ประชาชนไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร หรือร่วมมือก็ไม่มาก จะมีมาประชุม ประชาคมก็หน้าเดิมๆ ทั้งที่ก็มีการประชาสัมพันธ์ จากเสียงตามสายให้รับทราบแนวทาง การประชาสัมพันธ์บอกข่าวสารการประชุม ประชาคมหมู่บ้าน สร้างแรงจูงใจ สร้างจิตสำนึก สร้างความสมัครสมานสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน แล้วการให้ความร่วมมือต่างๆ ก็จะตามมาและเกิดขึ้นตามความต้องการอย่างแท้จริงจัดให้มีการประชุมประชาคมท้องถิ่นเพื่อรับทราบปัญหา ความต้องการในการพัฒนาประเด็นที่เกี่ยวข้อง และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ว่าควรจะต้องปรับปรุงแก้ไข หรือพัฒนาส่วนไหนก่อนโดยมุ่งเน้นตามความจำเป็นตามลำดับไป

(2) การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ องค์กร และประชาชนในชุมชนเมืองไผ่ซาง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ คือได้มีการเลือกผู้นำชุมชนที่ตนเองต้องการ โดยมีการเลือกตั้ง ได้มีการเสนอแนะเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่จะจัดขึ้นในชุมชน ได้เข้าร่วมในการจัดทำแผนงานต่างๆ ของชุมชน มีการประชุมและหารือในกิจกรรมต่างๆ ทุกครั้ง เพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีการจัดทำเป็นแผนการพัฒนาชุมชน มีการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมตามแผนอย่างเป็นรูปธรรม เช่น มีการสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ เพื่อให้ประชาชนในชุมชน ในกลุ่มกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ และนำไปปฏิบัติใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป เนื่องจากข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับจากประชาชนจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการ ของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ที่ตรงประเด็น ประชาชนจึงให้ความสำคัญต่อกิจกรรมการพัฒนาในด้านต่างๆ ส่วนงานราชการเป็นเพียงพี่เลี้ยงที่คอยให้การสนับสนุน เช่น สนับสนุน วิทยากรให้ความรู้ แนะนำเทคนิค วิธีการต่างๆ ในการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมืองที่สมบูรณ์แบบ เป็นต้น

(3) การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ องค์กร และประชาชนในชุมชนเมืองไผ่ซาง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนที่เข้าร่วมในการพัฒนาชุมชนเริ่มบทบาทในสังคมมากขึ้น เมื่อโครงการต่างๆ ที่มีส่วนร่วมก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และคนส่วนใหญ่ในชุมชน กลายเป็นบุคคลที่ประชาชนในชุมชนนับหน้าถือตา ได้รับประโยชน์จากโครงการที่มีการส่งเสริม การสร้างอาชีพแก่คนในชุมชน ประชาชนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพิ่มหลักค้ำประกันคุณภาพชีวิต รู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน กิจกรรมหรือผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นล้วนเกิดแก่ประชาชน และชุมชนโดยตรง ตามต้องการของประชาชนในชุมชน ผู้บริหารชุมชน ผู้นำชุมชน หรือผู้มีส่วนในการผลักดันแผนการพัฒนา ชุมชนต่างให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ผลที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนจึงเป็นไปอย่างเหมาะสม ประชาชนในชุมชนไผ่ซางสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้ด้วยตนเองได้ โดยที่ไม่รอให้หน่วยงานราชการเข้ามาช่วยเหลือเพียงอย่างเดียว มีการจัดทำเวทีประชาคม หรือการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อแสดงประโยชน์ที่เกิดขึ้น และหารือแนวทางการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีการติดต่อสื่อสาร ให้ข้อมูลระหว่างกลุ่มกิจกรรมผ่านเครือข่ายกลุ่มกิจกรรมต่างๆ

(4) การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล ประชาชนได้มีส่วนร่วมติดตามตามการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนไผ่ซาง และร่วมกันสรุปผล ทำ

ประชาคม เพื่อวิเคราะห์ถึงผลที่ได้แล้วนำมารายงาน เพื่อแก้ไขหรือปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ครั้นต่อไป ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวางโครงสร้าง วางกฎระเบียบ ข้อบังคับ การบริหารจัดการ และการดำเนินงานกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนไร้ซึ่ง ประชาชนในชุมชนมี การรวมกลุ่มกิจกรรมต่างๆ เป็นเครือข่ายในชุมชนทำให้สะดวกต่อการประชาสัมพันธ์ข้อมูลกิจกรรมในชุมชนได้อย่างทั่วถึง จึงเกิดกระบวนการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีหน่วยงานของรัฐคอยให้คำแนะนำ ทั้งนี้ประชาชนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล วิเคราะห์ปัญหา เสนอปัญหา ความต้องการ และคัดเลือกแนวทางแก้ไขปรับปรุงที่เหมาะสม หน่วยงานภาครัฐ มีบทบาทเป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนความต้องการในกิจกรรมต่างๆ เช่น การสนับสนุนวิทยากรให้ความรู้ การสนับสนุนงบประมาณ การสนับสนุนผลผลิต หรือผลงานที่เกิดขึ้นคือหาตลาดให้ เพื่อสร้างรายได้ หรือมูลค่าสินค้าที่กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ได้ผลิตขึ้น

ปัญหา อุปสรรค ของเครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนไร้ซึ่ง

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา การพัฒนาของไทย จะค่อนข้างตามกระแสของประเทศตะวันตก เป็นการพัฒนา ที่มุ่งเน้นความเจริญทางวัตถุเป็นสำคัญ ไม่มีแนวทางการพัฒนาที่เป็นตัวของตัวเอง แนวคิดการพัฒนามีลักษณะแคบเกินไป คือ จะมุ่งเน้นความเจริญเติบโต ทางเศรษฐกิจ แต่ไม่พัฒนาในด้านอื่นๆ ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างภาคเมือง และชนบทเกิดช่องว่างระหว่างรายได้ของประชาชนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ชนบทไม่ได้รับการพัฒนาและขยายตัวในด้านใดเลย ซึ่งจะมองเห็นได้ว่าการพัฒนาในระบบเมืองนั้นจะเป็นการพัฒนาในระบบที่มีความทันสมัยในทุกๆ ด้านมีความหลากหลายทางด้านวัตถุ เพราะมีความพร้อมที่จะรองรับความเจริญที่เข้ามา ทำให้การเจริญเติบโตในด้านต่างๆ มีความก้าวหน้าและเป็นไปอย่างรวดเร็ว แตกต่างกับชนบทที่มีระบบการพัฒนาในรูปแบบที่ค่อยเป็นค่อยไปงบประมาณพร้อมเมื่อไรจึงจะดำเนินการจึงทำให้เสียเปรียบและเสียโอกาสในการรับเอาระบบการพัฒนาและความเจริญใหม่ๆ เข้าสู่ชนบท

จากปรากฏการณ์ทางสังคมในปัจจุบัน พบว่า ความเจริญก้าวหน้าของชุมชนเมือง ทำให้เกิดการอพยพโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร ในเขตพื้นที่ชนบทเข้ามาในเขตเมืองมีมากขึ้น เมื่อในเขตเมืองมีความหนาแน่นของประชากรมากขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาต่างๆ ดังนี้ ขาดการรับรู้ในการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมืองในมุมมองที่ต่างกัน ขาดความสนใจ หรือการเสริมสร้างความรู้ในการพัฒนาชุมชนร่วมกัน ประชาชนส่วนใหญ่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาชุมชนที่แตกต่างกันออกไป ทำให้เกิดความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน การให้ความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในชุมชน ไม่เต็มที่เท่าที่ควร และไม่สม่ำเสมอ ประชาชนบางกลุ่มมองเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับเป็นตัวเงิน มากกว่าสิ่งอื่นที่จะเกิดขึ้นแก่ชุมชน ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นของตน เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานต่างๆ เป็นแต่เพียงสนับสนุนความเห็น หรือแนวทางการดำเนินงานของผู้นำ ประชาชนในชุมชน ส่วนมาก ขาดความเข้าใจในการมี

ส่วนร่วม และในรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงานในกิจกรรมหรือโครงการ กลุ่มเยาวชน มีการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชนน้อย ทำให้การพัฒนาชุมชนของตน อาจไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ปัญหา เรื่องเวลาที่จะเข้าร่วมประชุมตัดสินใจ เนื่องจากประชาชนในชุมชนมีการประกอบอาชีพที่มีหลากหลายบ้างต้องทำงานนอกพื้นที่ ทำให้เวลาที่จะเข้าร่วมประชุมไม่ตรงกัน ประชาชนส่วนมากยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรม หรือ ผลดีผลเสีย ที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมือง ทำให้ไม่กล้าที่จะตัดสินใจร่วมคัดเลือกกิจกรรมการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมือง ประชาชนส่วนมากไม่มีความรู้ด้านสื่อเทคโนโลยีจึงไม่สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เข้ามาพัฒนาชุมชนส่วนมากจะแจ้งผลการดำเนินงานในด้านดีเป็นส่วนมากต่อสมาชิก ด้านปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นส่วนน้อย ทำให้สมาชิกไม่มีแรงจูงใจในการร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมือง ประชาชนส่วนมากมีรายได้ต่ำ และสูงวัยจึงเป็นอุปสรรคในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชน ประชาชนในชุมชนยังขาดความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และการช่วยเหลือซึ่ง กัน และกัน ประชาชนส่วนมากยังขาดความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกระบวนการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมือง และการสร้างเครือข่าย

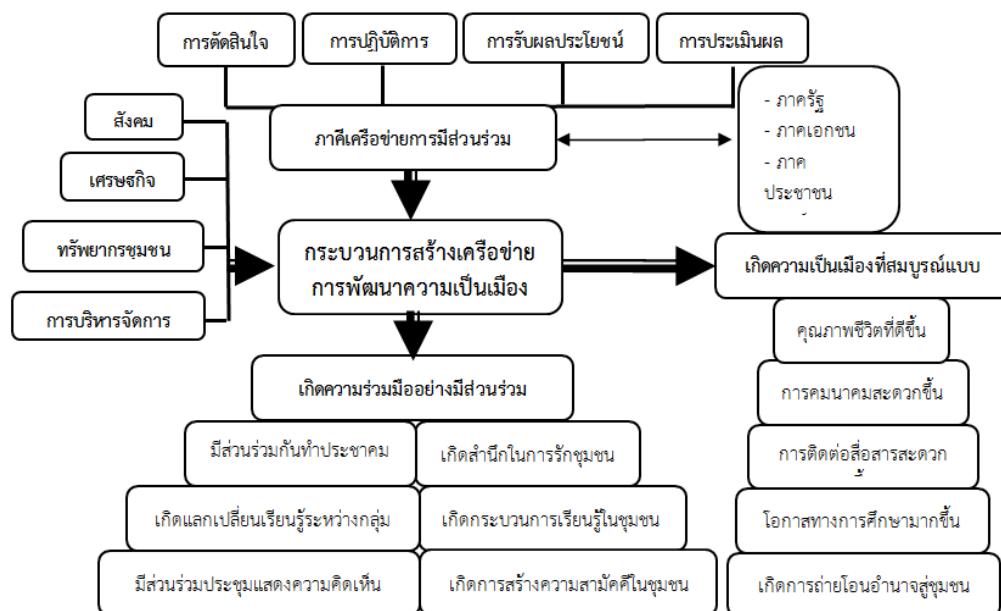
สรุป

เครือข่ายการพัฒนาความเป็นเมืองของชุมชนต้นแบบในองค์การชุมชนตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม เกิดจากความร่วมมืออย่างมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน จะเห็นได้ว่าชุมชนไร่ชิงได้มีการพัฒนาจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมืองโดยเป็นการพัฒนาจากกระบวนการทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมโดยจากการขยายตัวของสังคมในชุมชน มีการให้ความสำคัญในด้านสังคมส่วนรวม โดยมีการเข้าไปเก็บข้อมูล และทำประชาพิจารณ์ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการแสดงออกถึงสิทธิขั้นพื้นฐานของชุมชน จึงเกิดการมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีของประชาชน มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม มีทั้งประชาชนในชุมชน และหน่วยงานต่างๆ หรือแม้กระทั่งวัดเอง ก็เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไร่ชิง อีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ชุมชนอยู่เกิดเป็นเครือข่ายก็เพราะว่าชุมชนไร่ชิงนี้เป็นชุมชนที่มีวัดเป็นศูนย์กลาง ไม่ว่าจะเป็นงานหรือกิจกรรมต่างๆ ส่วนใหญ่จะมีการจัดกิจกรรมนั้นๆ ภายในวัด สิ่งหนึ่งที่มีส่วนสนับสนุนให้การพัฒนาชุมชนกระทำในกิจกรรมต่างๆ ก็คือหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่ให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ องค์ความรู้ วัสดุสิ่งของ หรือแม้แต่บุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านต่างๆ

ชุมชนไร่ชิงมีการปรับตัวจากชุมชนชนบทสู่ชุมชนเมือง เมื่อความเป็นเมืองเข้ามาสู่ชุมชน สภาวะเศรษฐกิจในชุมชนก็มีการเปลี่ยนแปลง เริ่มมีการจัดตั้งกองทุนชุมชน สร้างตลาดนัดชุมชน และทางเทศบาลมีการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในชุมชน เพราะนอกจากประชาชนจะมีรายได้จากอาชีพหลักแล้วยังมีรายได้จากอาชีพเสริมต่างๆ ในปัจจุบัน ช่างราชการ หรือประชาชนทั่วไปบางคนในชุมชน ได้ใช้เวลาช่วงวันหยุดประกอบอาชีพเสริมทางการเกษตร เช่น การทำสวนส้มโอ สวนผลไม้ต่างๆ

การขยายตัวของชุมชนไร้ซึ่งมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว มีประชาชนจากถิ่นอื่นเข้ามาทำงานหรือเข้ามาหาผลประโยชน์ในชุมชน มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน จึงส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมชุมชน หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมาจัดการวางแผนการป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพราะทรัพยากรชุมชนเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการดำรงอยู่ของชุมชน คนในชุมชนต่างก็ต้องใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการและความอยู่รอดของชุมชน และนอกจากการใช้ประโยชน์แล้ว ในอีกด้านหนึ่งชุมชนก็ต้องร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพยากรไม่ให้ถูกทำลายด้วยเช่นกัน ดังนั้น การที่ชุมชน ซึ่งดำรงชีพด้วยการพึ่งพาอาศัยทรัพยากรชุมชนร่วมกัน โดยการอาศัยอำนาจทางกฎหมาย และจิตสำนึกที่ดีของประชาชนในชุมชนร่วมมือกันบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน โดยเห็นความสำคัญของการจัดการทรัพยากรสร้างข้อตกลง กติกา และการปฏิบัติร่วมกันในการจัดการทรัพยากรชุมชน

การบริหารจัดการชุมชนโดยการกระจายอำนาจชุมชนโดยมีการจัดตั้งผู้นำชุมชน เพื่อสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการถ่ายโอนภารกิจ เป็นเครื่องมือหนึ่งในการดำเนินการ มีการแบ่งงานกันภายในชุมชนโดยมีเทศบาลเมืองไร้ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อน จัดตั้งศูนย์กลางการให้ข่าวสารแก่ประชาชน เพิ่มมากขึ้น โดยจากเดิมมีแค่ที่เทศบาล จัดทำหอกระจายข่าวเสียงตามสาย เพื่อสะดวกต่อการรับรู้ข่าวสาร และให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมกับการโครงการต่างๆ ในชุมชนมากขึ้น ตามแผนภาพดังนี้

ดังนั้น ความเป็นเมืองจึงเกิดขึ้นจากการพัฒนาทางด้านสังคม เศรษฐกิจชุมชน ทรัพยากรชุมชน และการบริหารจัดการชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และองค์กรชุมชน จึงกลายเป็นภาคีเครือข่ายการมีส่วนร่วม ทำให้เกิดความเป็นเมืองที่สมบูรณ์แบบมีการทำประชาคม ซึ่งเปรียบเสมือนเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน โดยมีตัวแทนจากชุมชนต่างๆ และกลุ่มผู้รับผิดชอบในส่วนงานต่างๆ ในชุมชน ได้มีโอกาสพบปะกัน เพื่อประชุมหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นในชุมชน สร้างองค์

ความรู้ให้แก่ประชาชนในชุมชน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนสู่ความเป็นเมือง เมื่อความเจริญเข้ามาสู่ชุมชนไร้ซึ่งทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และเกิดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆเข้ามา ความเป็นเมืองนั้นเชื่อว่าจะมีแต่ด้านดีเท่านั้นเมืองก็ยังมียกข้อเสียเกิดขึ้นเช่นกันเพราะในขณะที่ชุมชนเกิดการขยายตัวทำให้พื้นที่ที่อยู่อาศัยนั้นแออัดขึ้น เกิดสภาวะอากาศเป็นพิษ มีปัญหาเรื่องขยะล้นเมือง ประชาชนเริ่มเห็นแก่ตัวกันมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ตามชุมชนไร้ซึ่งก็จะมีการเดินทางพัฒนาชุมชนต่อไปเพื่อให้เกิดความเป็นเมืองที่สมบูรณ์แบบและเป็นแบบอย่างให้กับชุมชนอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษฎา ผาทอง. (2559). ยุทธศาสตร์การพัฒนาประชาธิปไตยและกระบวนการประชาสังคมไทยภายใต้กระบวนการทัศน์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา. *ธรรมทรรศน์*, 16(2), 255–273.
- ณัฐริ ศิริทอง. (2552). *การเพิ่มศักยภาพภาวะความเป็นผู้นำในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.
- ประเวศ วะสี. (2541). *ประชาคมตำบล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- สรวิชัย วงศ์ช่อ. (2554). *การวางแผนพัฒนาประเทศ*. นนทบุรี: เพชรรุ่งเรืองการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.